

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2019

tijdvak 2

Nederlands CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld.

- 1 Bij de tekst(en) met vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 2 Bij de samenvatting is het de kandidaat niet toegestaan informatie-elementen in telegramstijl weer te geven. Voor een informatie-element dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend. Voor een informatie-element dat gedeeltelijk in telegramstijl is weergegeven, kan maximaal de helft van het aantal scorepunten worden toegekend.
- 3 Indien door de kandidaat tussen twee informatie-elementen een aantoonbaar onjuist (onlogisch) verband wordt gelegd, dient voor ten minste één van beide informatie-elementen geen score te worden toegekend.
- 4 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het antwoordmodel) niet meegeteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Opperuimd staat netjes

- 1 **maximumscore 1**
(manier) 2 en (manier) 3

Opmerking

Beide manieren moeten genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.

- 2 **A**

- 3 **maximumscore 1**
gevolg 1: je komt van je spullen af
gevolg 2: je verwerkt je verleden
gevolg 3: je (je) leven verandert (voor altijd)

Opmerking

Alle gevolgen moeten gegeven zijn voor toekenning van het scorepunt. Als een kandidaat per nummer meerdere gevolgen noemt, enkel het eerst genoemde gevolg beoordelen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 C

5 maximumscore 1

“(Wat volgens Jacobs ook belangrijk is:) in een opgeruimde omgeving heb je meer zicht op wat je nog moet doen en krijg je ook meer gedaan.”
(regels 77-81)

6 maximumscore 1

“Volgens de Californische onderzoekers zorgt de rommel voor een soort schuldgevoel.” (regels 122-124)

7 B

8 maximumscore 1

“De chaos maakt je een beetje tegendraads, denken de onderzoekers.”
(regels 157-159)

9 maximumscore 2

	begint bij
deel 1:	alinea 2
deel 2:	alinea 3
deel 3:	alinea 5
deel 4:	alinea 8

indien drie goed	2
indien twee goed	1
indien één of geen goed	0

10 C

11 C

Tekst 2 In Zweden is contant geld zeldzaam

---

12 maximumscore 9

In een goede samenvatting komen de volgende elementen voor:

12.1 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Zweden stevent af op een maatschappij zonder contanten. / In Zweden wordt steeds minder met cash betaald.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12.2 maximumscore 1

- (de mobiele applicatie) Swish / geld kunnen overmaken naar het telefoonnummer van een andere persoon
- iZettle / het kunnen aansluiten van een kaartlezer op een mobiele telefoon

Opmerking

Beide elementen moeten genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.

12.3 maximumscore 2

Volgens (Björn) Segendorff zijn de drie redenen:

- 1 De Zweden omarmen technologische innovaties;
- 2 De lange samenwerking tussen banken (die heeft geleid tot Swish, maar ook tot een uniforme pinautomaat);
- 3 Het uitzonderlijke geloof/vertrouwen in de autoriteiten/banken; / De Zweden gaan er blindelings vanuit dat een bank integer met hun bezit omgaat.

indien drie goed	2
indien twee goed	1
indien één of geen goed	0

Opmerking

Als de naam van (Björn) Segendorff niet genoemd wordt, 1 scorepunt in mindering brengen op behaalde score. De score mag niet lager zijn dan 0.

12.4 maximumscore 1

Contanten zijn (vooral) duur voor de banken.

Opmerking

Als de kandidaat enkel antwoordt: "Cash geld moet worden vervoerd, geteld, bewaakt." geen scorepunt toekennen.

12.5 maximumscore 1

ouderen en inwoners van het (geïsoleerde) noorden

Opmerking

Beide elementen moeten genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12.6 maximumscore 2

Volgens (Lars) Eriksson:

- 1 willen (veel) ouderen geen afstand doen van munt- en briefgeld.
- 2 kan niet iedereen verschillende pincodes onthouden of ingewikkelde telefoons bedienen.
- 3 is de bevolking in afgelegen streken afhankelijk van cash. / is in afgelegen streken (de internetverbinding slecht en) elektronisch betalen (daardoor) soms onmogelijk.

indien drie goed	2
indien twee goed	1
indien één of geen goed	0

Opmerking

Als de naam van (Lars) Eriksson niet genoemd wordt, 1 scorepunt in mindering brengen op de behaalde score. De score mag niet lager zijn dan 0.

12.7 maximumscore 1

De verwachting van (Björn) Segendorff is dat cash de komende jaren nog niet zal verdwijnen / dat cash wel steeds zeldzamer wordt.

Opmerking

De naam van (Björn) Segendorff moet genoemd worden voor toekenning van het scorepunt.

Opmerking

De kandidaat mag in zijn samenvatting de informatie-elementen in een andere volgorde weergeven dan in bovenstaande opsomming, mits de samenhang tussen de informatie-elementen in overeenstemming blijft met die van de samen te vatten tekst.

12.8 Regeling met betrekking tot de woordgrensoverschrijding

Het woordenaantal wordt bepaald op basis van de volledige uitwerking van de kandidaat zonder de titel. Voor de eerste overschrijding met 10 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dient per 10 woorden steeds 1 scorepunt te worden afgetrokken tot een maximum van 9 scorepunten. De toepassing van de aftrekregeling kan overigens nooit leiden tot een score lager dan 0 bij deze opgave.

Schematisch:

- 191-200: 0 scorepunten aftrek;
- 201-210: 1 scorepunt aftrek;
- 211-220: 2 scorepunten aftrek;
- 221-230: 3 scorepunten aftrek;

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

231-240: 4 scorepunten aftrek;
 241-250: 5 scorepunten aftrek;
 251-260: 6 scorepunten aftrek;
 261-270: 7 scorepunten aftrek;
 271-280: 8 scorepunten aftrek;
 meer dan 280: 9 scorepunten aftrek.

NB In het programma Wolf vermeldt u de score van de kandidaat op elk van de negen afzonderlijke inhoudselementen bij de labels 12.1 tot en met 12.7. Bij label 12.8 voert u de aftrekpunten voor de woordgrensoverschrijding in als een positief getal.

Tekst 3 Hier doen we het niet voor

---

13 B

14 A

15 D

16 C

Tekst 4 Een punt maken.

---

17 **maximumscore 1**
 (manier) 3 en (manier) 4

Opmerking

Beide manieren moeten genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.

18 **maximumscore 1**

- (gebruik van) veel afkortingen (door jongeren)
- (gebruik van) fonetische spelling
- letters (worden) weggelaten
- andere regels voor interpunctie / weglaten van leestekens (als punten en komma's die niet essentieel zijn voor het tekstbegrip)

Opmerking

Alle elementen moeten correct zijn voor toekenning van het scorepunt.

19 A

Vraag	Antwoord	Scores
20	<p>maximumscore 1</p> <p>“Hij vergeleek een serie tweets met een aantal Britse literaire werken en constateerde dat de gemiddelde woordlengte op Twitter langer is.” (regels 65-68)</p>	
21	<p>maximumscore 1</p> <ul style="list-style-type: none"> – (door gebruik van) emoji – (door) het herhalen van (bepaalde) letters – (door) extra hoofdletters (te gebruiken) <p><i>Opmerking</i> <i>Alle elementen moeten correct zijn voor toekenning van het scorepunt.</i></p>	
22	<p>maximumscore 1</p> <p>De schrijver plaatst een punt achter de titel (die er normaal gesproken niet hoort).</p>	
23	<p>B</p>	
24	<p>B</p>	
25	<p>B</p>	
26	<p>maximumscore 1</p> <p>(bij alinea) 9</p>	
27	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positief: scholieren worden creatiever met taal • Negatief: spellingdetails (als hoofdletters en leestekens) schieten er vaker bij in/worden vaak vergeten/worden niet gebruikt 	<p>1</p> <p>1</p>
28	<p>maximumscore 1</p> <p>“Uiteindelijk bepalen we zelf de taalregels, dus het wordt pas een probleem als wij er een probleem van maken.” (regels 181-184)</p>	

Schrijfofdracht

29 maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

29.1 maximumscore 6

Aftrek inhoud

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0. Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- de aanleiding om de e-mail te schrijven 1
- positief effect 1 van sociale media op taal 1
- positief effect 2 van sociale media op taal 1
- nadelig effect 1 van sociale media op taal 1
- nadelig effect 2 van sociale media op taal 1
- duidelijke mening kandidaat over invloed van sociale media op taal 1
- argument 1 dat de mening van de kandidaat ondersteunt 1
- argument 2 dat de mening van de kandidaat ondersteunt 1
- verzoek om met de klas in gesprek te gaan 1
- voorstel datum en tijdstip (samen één element) 1
- verzoek om een snelle reactie 1

29.2 maximumscore 5

Aftrek taalgebruik

De score is 5 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) 1
- drie of vier formuleringsfouten 2
- vijf of meer formuleringsfouten 3
- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) 1
- drie of vier spelfouten 2
- vijf of meer spelfouten 3
- twee of meer interpunctiefouten 1

Let op: om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimum aantal woorden bevatten. Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat, geen scorepunten voor taalgebruik toekennen. De voorgedrukte gegevens tellen niet mee voor het bepalen van het aantal woorden.

29.3 maximumscore 2**Aftrek presentatie/conventies**

De score is 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0. Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

• passend onderwerp in onderwerpregel	1
• vermelding slotformule en voor- en achternaam onder e-mail	1
• alinea-indeling	1
• samenhang	1
• logische volgorde	1
• passend taalgebruik	1

Opmerkingen

Als de kandidaat gebruikmaakt van conventies die niet passen bij de tekstsoort 1 scorepunt aftrekken.

Er dienen géén scorepunten te worden afgetrokken voor (een) fout(en) in de aanhef dan wel het ontbreken van een aanhef.

NB In het programma Wolf vermeldt u de scores van de kandidaat op elk van de drie afzonderlijke beoordelingscriteria.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar een artikel van Anne Vegterloo, Quest, april 2017
tekst 2	naar een artikel van Anne Grietje Franssen, Trouw, 2 maart 2017
tekst 3	naar een advertentie in NRC Handelsblad, 22 april 2017
tekst 4	naar een artikel van Anouk Vleugels, Het Parool, 25 januari 2017